

МИНИСТЕРСТВО
НА
ПРАВОСЪДИЕТО

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

114

..... 92-00-54
No.
10. MAY 1994 г.
София

г. г. Н. Иванов
10. V. 1994 г.

СТ А Н О В И Щ Е

от ПЕТЪР КОРНАЖЕВ, министър на правосъдието

ОТНОСНО: Конституционно дело № 1/1994 г.

С определение № 2/14.04.1994 г. Конституционният съд е приел за разглеждане по същество искането на 51 народни представители от 36-то Народно събрание за даване задължително тълкуване на чл. 56 от Конституцията на Република България във връзка с правото на защита на българските магистрати.

Като поддържам изцяло даденото от мен становище по делото /изх. № 83-02-55 от 07.03.1994 г./, сега правя допълнително следните бележки:

Правата на личността, нейното достойнство и сигурност са върховен принцип на Конституцията на Република България /абзац 3 от Преамбюла/. Още в глава втора са посочени основните права на гражданите, а в чл. 4, ал. 2 като едно от основните начала на Конституцията е посочено това, че Република България гарантира достойнството и правата на личността. Тази конституционна гаранция е конкретизирана в редица текстове, но има своя концентриран израз в чл. 56, според който всеки гражданин има право на защита, когато

са нарушени или застрашени негови права или законни интереси. Въпросът, който естествено възниква, е: кой е овластен да даде тази защита? Отговор на този въпросе се съдържа в разпоредбите на чл. 8 и чл. 117, ал. 1. Според чл. 8 държавната власт се разделя на законодателна, изпълнителна и съдебна. А според чл. 117, ал. 1 съдебната власт защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата /доколкото последната е юридическо лице от публичноправен характер и активно участва в динамичното развитие и проявление на обществените отношения, включително и тези, които се регулират от нормите на гражданското право/. Съвместния прочит на двата текста – чл. 56 и чл. 117, ал. 1 – води до извода, че всеки гражданин има право на защита от съдебната власт, когато са нарушени или застрашени негови права и законни интереси.

Структурата на съдебната власт е очертана в глава шеста на Конституцията, която е и така озаглавена – "Съдебна власт". С разпоредбите на чл. 129, ал. 1 и чл. 132, ал. 2 на Висшия съдебен съвет е предоставено изключителното право да назначава, повишава, понижава, премества и освобождава от длъжност съдиите, прокурорите и следователите, както и да сменя техния имунитет. Вярно е, че с Конституцията са дадени най-обща линии от организацията и дейността на Висшия съдебен съвет, на съдилищата и на останалите органи на съдебната власт, но те са напълно достатъчни за да се направи извода, че Висшият съдебен съвет е висш, колективен, административен орган на съдебната власт. Има ли и други административни органи в съдебната власт? Има – такива са например председателите на съдилищата /извън случаите когато участвуват в състав на съда, правораздаващ по конкретно дело по реда на чл. 119, ал. 1 от Конституцията/, Главният

прокурор, когато осъществява функции извън тези по чл. 126, ал. 2 от Конституцията. Изводът е, че съдебната власт се състои от органи, имащи за функция правораздаване по смисъла на чл. 119, ал. 1 и органи, които самостоятелно или заедно с функциите по чл. 119, ал. 1 осъществяват и административни функции, т.е. функции по организацията на дейността и кадровото попълнение на съдебната власт. Безспорно е, в този аспект, че Висшият съдебен съвет е административен орган.

При наличието на два вида органи в съдебната власт възниква въпроса кои от тях са натоварени със защитата на правата на гражданите, юридическите лица и държавата /чл. 117, ал. 1/? Във всички тълковни речници на българския език правосъдието се определя като "грижи за прилагане и спазване на законите", като "постоянно и непрекъснато разрешаване на правни въпроси или спорове с цел отдаване всекиму дължимото". А щом правосъдието е отдаване всекиму дължимото, то извода е, че тези от органите на съдебната власт, които са натоварени от Конституцията с правосъдие, са единствено овластени да защитават правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Тези органи са изрично и изчерпателно изброени в чл. 119, ал. 1. Затова тези органи се наричат още и правозащитни. Висшият съдебен съвет не е от кръга на органите, овластени с правосъдна дейност. Ето защо този съвет не е овластен от Конституцията със защитата на правата и законните интереси на съдиите, прокурорите и следователите. Особено пък със защитата на техните права на труд, свободен избор на професия и на имунитет, по които Висшият съдебен съвет като висш административен орган на съдебната власт се произнася с властнически акт. Обратното разрешение на проблема би довело до противоречие с изричната

разпоредба на чл. 120 в двете му алинеи, според които а/ съдилищата осъществяват контрол на законност на актове и действия на административни органи и б/ гражданите и юридическите лица могат да обжалват всички административни актове, които ги засягат, освен изрично посочените със закон. Засега липсва закон, по силата на който съдиите, прокурорите и следователите да не могат да обжалват решенията на Висшия съдебен съвет, особено тези, които касаят техния правен статус, Самият Закон за Висшият съдебен съвет признава правото на съдиите, прокурорите и следователите да обжалват решенията на този съвет по дисциплинарни дела – арг. от чл. 14 ЗВСС. Нещо повече – в него не се съдържа изрично посочване по смисъла на чл. 120, ал. 2 от Конституцията.

В заключение искам да подчертая, че тълкуването на чл. 56 във връзка с чл. 117, ал. 1, чл. 119 и чл. 120 от Конституцията води до извода, че всеки гражданин, в това число и съдиите, прокурорите и следователите, има право на защита от съдебната власт, когато са нарушени или застрашени негови права или законни интереси и това право на защита се реализира чрез правосъдие /или правораздаване/ в съответния по степен съд.

Този извод е в съответствие и с Основните принципи за независимостта на съдилищата, одобрени от Общото събрание на ООН с резолюция А/RES/40/31 от 29.11.1985 г.

МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО:

/П.КОРНАЖЕВ/

